

Arbeidsnotat, 12.9.38

107224

Forhandlingene i Genf.

Det er som vanlig når Folkeforbundets delegertforsamling trer sammen til møte, politisk høysesong i Genf. Ikke fordi at de saker som står på selve dagsordenen er særlig betydningsfulle. Sett i forhold til den spente situasjon i verden, er dagsordenen meget mager.

Det er egentlig bare gjennom Saarspørsmålet og Sovjetsamveldets innmeldelse i Folkeforbundet at det går en forbindelseslinje til de saker som i første rekke beskjeftiger statsmennene i Genf, men som ikke behandles for åpen scene. Og dog er det disse som er de viktigste.

I virkeligheten skjer det for tiden på Europas politiske arena en omgruppering som kan få vidtrekkende følger og som gir Folkeforbundet en ny betydning. Denne omgruppering markeres ganske godt ved to ting som er skjedd i de siste dager. Den ene er Sovjets opslutning om Folkeforbundet. Den annen er at Tyskland har nektet å være med på en østpakt, som skulde garantere grensene i Øst-Europa. På denne måten trekkes skillelinjene temmelig klart. Både planen om en østpakt og Sovjets deltagelse i arbeidet i Genf er uttrykk for en fransk-russisk tilnærming. Denne fransk-russiske tilnærming er skapt av ønsket om å opprettholde freden. Sovjetsamveldet er et land som er helt og fullt opptatt med sin indre oppbygging og bare ønsker å få arbeide i fred. Frankrike nærer, iallfall i territorial henseende, ingen imperialistiske hensikter. Det frykter sterkt et angrep og innretter sig derefter. Men det vil leve i fred. Det fransk-russiske samarbeid betegner derfor et samarbeid i fredens interesse.

På denne måte gir Sovjets innmarsj i Genf Folkeforbundet en ny betydning. Folkeforbundet arbeider sig i en viss henseende ut av den krise det var kommet op i. Dets evneløshet i konflikten i det fjerne Østen, Japans utmeldelse, avrustningskonferansen fallitt og Tysklands uttreden hadde svekket det sterkt. Det gjenvinner nu en del av sin anseelse. Men man skal være oppmerksom på at det samtidig delvis skifter karakter. Det går over fra å være et folkenes forbund til å bli uttrykk for en bestemt stormaktsgruppering. Men det er også den gruppering hvis hensikter svarer best til forbundets formål.

På den annen side og utenfor arbeidet i Genf står de makter som i første rekke er fredsforstyrre i verden, Tyskland og Japan, med tilslutning av noen ganske få makter. I den senere tid har det også funnet sted en fransk-italiensk tilnærming med nazifaren i Østerrike som drivende moment. I virkeligheten står Tyskland således næsten helt isolert.

Det er disse spørsmål, Østerrike og forholdene i Melleme-Europa i det hele tatt, østpakten, som vel neppe er definitivt likvidert med Tysklands avslag, at det snakkes bak kulissene i Genf. Og at det med Folkeforbundet som centrum trekkes op nye linjer i européisk og internasjonal politikk.

F. M.